

Softwarové právo, autorský zákon, licence

Softwarové právo

Softwarové právo se zabývá těmito oblastmi:

- a) Software a jeho vývoj – vlastnická práva na software a zdrojové kódy
- b) Vlastnictví dat
- c) Licencování software
- d) Právní aspekty implementace a dodání software
- e) Právní aspekty servisu a údržby
- f) Outsourcing
- g) Softwarové pirátství
- h) Internetové právo
 - a. Registrace doménových jmen
 - b. Odpovědnost za provoz internetových stránek
 - c. Internetové obchodování
 - d. Autorská práva na Internetu
 - e. E-government

Software je považován za **autorské dílo** a vlastnictví softwaru tedy řeší **Autorský zákon**.

Dle poslední novelizace Autorského zákoníku je vlastníkem software vždy jeho autor. Autorská práva nelze prodat, nelze se jich vzdát a jsou nepřevoditelná, jsou předmětem dědického řízení. Lze však postoupit **výkon autorských práv**. Podle znění zmíněného zákona je výkon autorských práv v případě software vytvořeného **vlastními zaměstnanci** a software vytvořeného **na smlouvu o dílo** přenesen na zaměstnavatele (zadavatele smlouvy o dílo).

Podmínkou pro automatický přenos výkonu autorských práv ze zaměstnance na zaměstnavatele je korektně sepsaná pracovní smlouva – z ní musí jednoznačně vyplývat, že tvorba software je pracovní náplní zaměstnance dle pracovní smlouvy.

Autorská práva můžeme rozdělit na osobnostní (právo na zveřejnění, právo nedotknutelnosti atd.) a majetková. Majetkové autorské právo platí v Česku 70 let a jsou předmětem dědického řízení. V případě zániku zaměstnavatele přechází výkon autorských práv na jeho právního nástupce, pokud tento neexistuje, vrací se výkon autorských práv k autorovi (zaměstnanci).

Software a databáze jsou v rámci Autorského zákona vyjmuty z „volného“ užití – nelze pořizovat kopie pro osobní potřebu. Na druhé straně, nabyvatel (uživatel) software dle par. 66 AZ má právo pořizovat kopie za účelem:

- a) Zajištění běžného provozu
- b) Zajištění interoperability s dalším software

Výkon autorských práv dává zaměstnavateli tyto práva:

- a) Zveřejňovat, upravovat a šířit software pod svým jménem
- b) Právo na dokončení software (i v případě, že skončí pracovněprávní vztah s autorem)

Právo zaměstnavatele k zaměstnaneckému dílu

- a) Právo výkonu majetkových práv
- b) Se souhlasem právo postoupit oprávnění výkonu majetkových práv třetí osobě
- c) Právo ke zveřejnění a úpravám software
- d) Právo odmítnout udělení licence zaměstnanci
- e) Právo dokončení nehotového SW
- f) Právo soudní obrany, dojde-li k zásahu do autorských práv
- g) Zaměstnanec nemá právo na další přiměřenou odměnu

Pracovní smlouva

Pracovní smlouva by měla obsahovat tyto náležitosti:

- a) Vymezení druhu práce (ne moc všeobecně ani příliš specificky)
- b) Definování zodpovědnosti za práci
- c) Nastavení pravidel přístupu k informacím
- d) Sankce za nekvalitní práci
- e) Specifikovat možnosti kontroly zaměstnance zaměstnavatelem
- f) Benefity a motivační mechanismy
- g) Rizikové faktory eventuálně zákaz konkurence

By-li vytvořen software mimo rámec vymezení druhu vykonávané práce, nemůže být software zaměstnavatelem využit bez uzavření licenční smlouvy.

Patentování SW

Co se patentovatelnosti software týče, platí ze zákona, že „**kdokoli smí vytvořit software shodné funkcionality, pokud to není protiprávní**“. Za protiprávní se považuje např. využití zdrojového kódu získaného reverzním inženýrstvím.

Předmětem patentu **nemůže být vizuální podoba software**. Výjimkou je situace, kdy dojde **k porušení zákazu nekalé soutěže**. Do této kategorie patří situace, kdy software napodobuje vzhled úspěšného software a parazituje na pověsti a úspěchu cizího SW.

Ochrana software patenty byla Evropským patentovým úřadem zamítnuta; počítačový program není považován za vynález. Výjimkou je stav, kdy software má prokazatelný technický efekt.

Licence

Licencí autor uděluje oprávnění užívat software (=realizace autorského majetkového práva).

Licence může být **výhradní** nebo **nevýhradní**. Výhradní licence je udělena výhradně jednomu nabyvateli (autor nemůže licenci poskytovat dalším subjektům). Výhradní licence může být omezena lokálně (např. na území nějakého státu) nebo časově.

Dle obsahu licence dělíme proprietární, free nebo public domain. Public domain licence znamená, že na dílo se nevztahuje žádná autorsko-právní ochrana.

Další typy licencí jsou OEM, copyleft, multilicence, transakční licence v cloudu atd.

Obsahové náležitosti licenční smlouvy

- a) Specifikace SW
- b) Způsob používání SW
- c) Rozsah licence (množstevní, časové, územní...)
- d) Odměna za licenci (jednorázová nebo formou licenčních poplatků) nebo bezúplatnost
- e) Právo na přiměřenou dodatečnou odměnu (v případě, že nabyvatel vytvoří s využitím licencovaného sw zisk řádově neúměrný odměně za licenci)

Dle Autorského zákoníku lze licenční smlouvu uzavřít i specifickým způsobem:

- a) Shrink wrap – otevřením krabice
- b) Click wrap – odkliknutím licenčních podmínek po instalaci SW
- c) Browse wrap – potvrzením návštěvou odkazu na Internetu

Vlastnictví dat

Autorský zákon rozlišuje tyto formy databáze:

- a) Databáze jako souborné autorské dílo
- b) Databáze jako výsledek činnosti pořizovatele (provozovatele SW)
- c) Autorská díla s volným použitím (např. texty předpisů)

Pořizovatel databáze může být právnická nebo fyzická osoba, která si databázi nechá vytvořit na smlouvu o dílo (na objednávku).

Požizovatel disponuje „zvláštními právy pořizovatele“:

- a) Právo na vytěžování (rozmnožování)
- b) Právo na zužitkování (zveřejnění)

Tyto práva platí 15 let od pořízení nebo prvního zpřístupnění. V případě podstatné změny databáze naskakuje nová patnáctiletá lhůta.

Vytěžování databáze oprávněným uživatelem je zákonem omezeno: „data se nesmí kopírovat za účelem komerčního využití nebo systematicky a opakovaně“. Tím je myšleno např. vytěžování databází, které jsou součástí dostupných internetových aplikací.